

HRZZ UIP-2017-05-8780

HRZZ-DOK-2018-09-4254

HPROTEX

15.3.2018. – 14.9.2023.

MODIFIKACIJA TKANINA ZA PRIMJENU U BOLNIČKOM OKRUŽJU

Sandra Flinčec Grgac

Istraživački tim: Tihana Dekanić, Anita Tarbuk, Snježana Brnada, Jasna Jablan, Ivana Kmetič, Teuta Murati, Marina Miletić, Rajna Malinar, Ivana Čorak, Katia Grgić, Franka Žuvela Bošnjak

Konzultanti: prof.dr.sc. Tanja Pušić, prof. dr. sc. Stana Kovačević, dr. sc. Andrea Katović

TSRC DAN

Zagreb, 24. rujan 2021.

Tekstilije u bolničkom okružju

TEKSTILIJE RAZLIČITIH PRIMJENA

- Odjeća zdravstvenih radnika
- Posteljno rublje
- Pokrivke, ručnici ...

MEDICINSKE TEKSTILIJE

- tekstilni materijal dizajniran za neku od mnogobrojnih i raznovrsnih primjena u medicini, od zaštite, njege i higijene tijela, kurativne i implantatne medicine do izvantjelesne primjene.

Generiranje tekstilne prašine

Tekstilije stvaraju značajne količine tekstilne prašine

- Problematično za čisto okruženje
- Prijenosnik različitih mikroorganizama
- Mogući izvor bolničkih infekcija

**100 % pamuk WFK 10A izrađena u skladu sa DIN 53919/ISO2267
mješavine pamuka i poliestera u omjeru 65/35 oznake WFK 20 A
Standardni postupak pranja ISO 6330 pri 60 °C
Standardni referentni deterdžent s fosfatima
Perilica rublja Wascator FOM71 CLS (Electrolux)**

Čvrstoća tkanine

HRN EN ISO 13934-1:2013 Tekstil - Vlačna svojstva plošnog tekstila - 1. dio: Određivanje maksimalne sile i istežanja pri maksimalnoj sili metodom trake

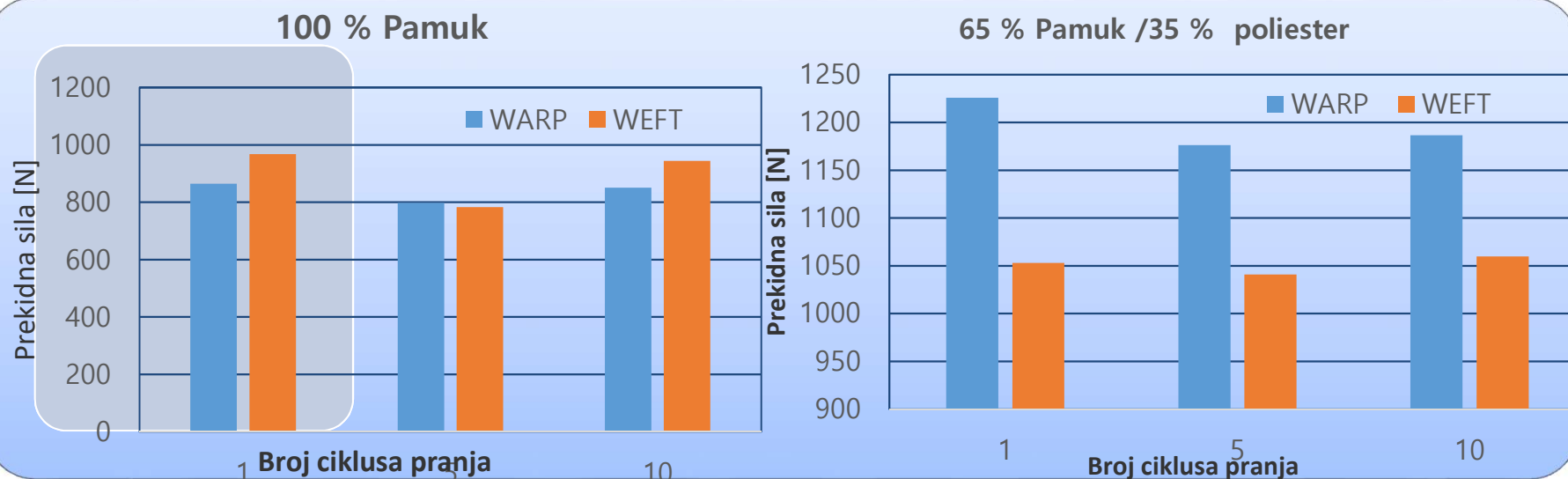
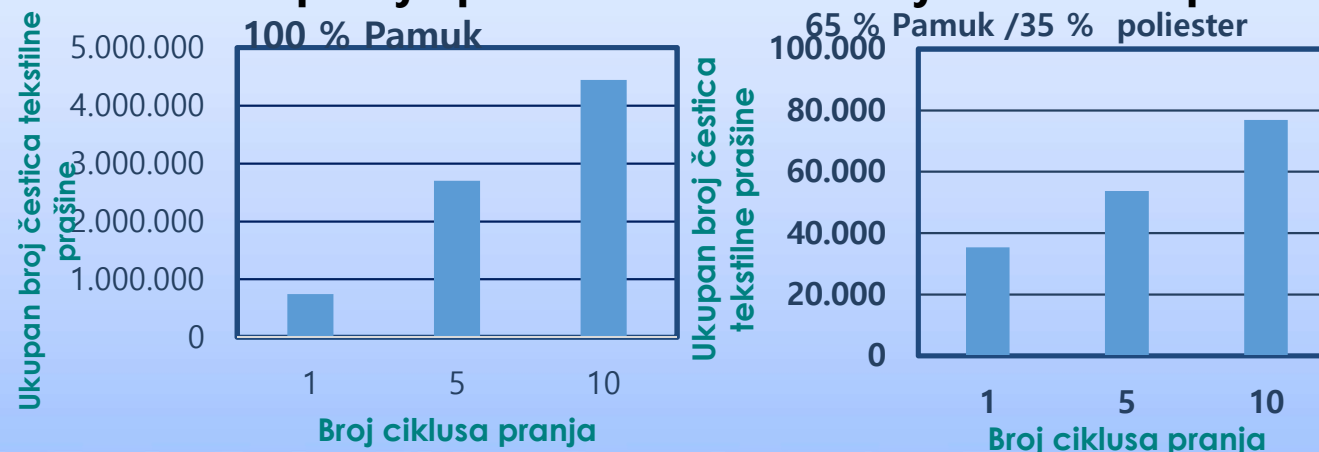
Mjerenje otpuštanja tekstilne prašine

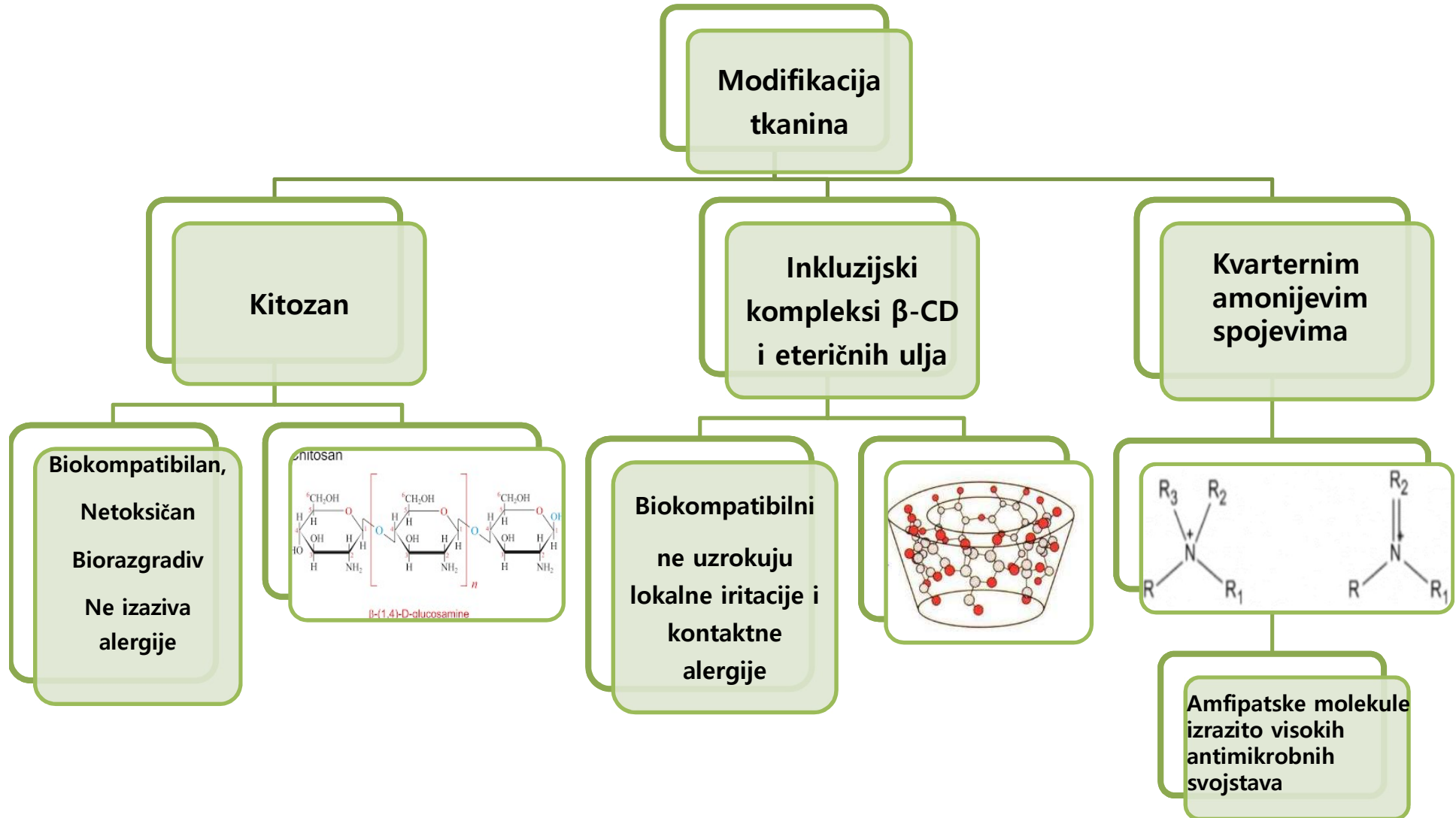
Generiranje čestica za tekstil prema ISO 9073-10, s modificiranim vremenom ispitivanja (30 min)

Generiranje tekstilne prašine

Višestruko pranje povećava oslobađanje tekstilne prašine

Modifikacija tkanina

HPROTEX

Bolničke

gaze i zavoji adsorbiraju ekstrudat rane i daju dodatnu fizičku zaštitu no nemaju učinak antimikrobnog djelovanja i ne pridonose brzom cijeljenju rana.

zaštitne

Brojna istraživanja usmjerena su na modifikaciju tkanina s ciljem razvoja obloga za rane. Same obloge za rane razlikuju se prema utjecaju na cijeljenje rana ovisno o primijenjenoj aktivnoj tvari .

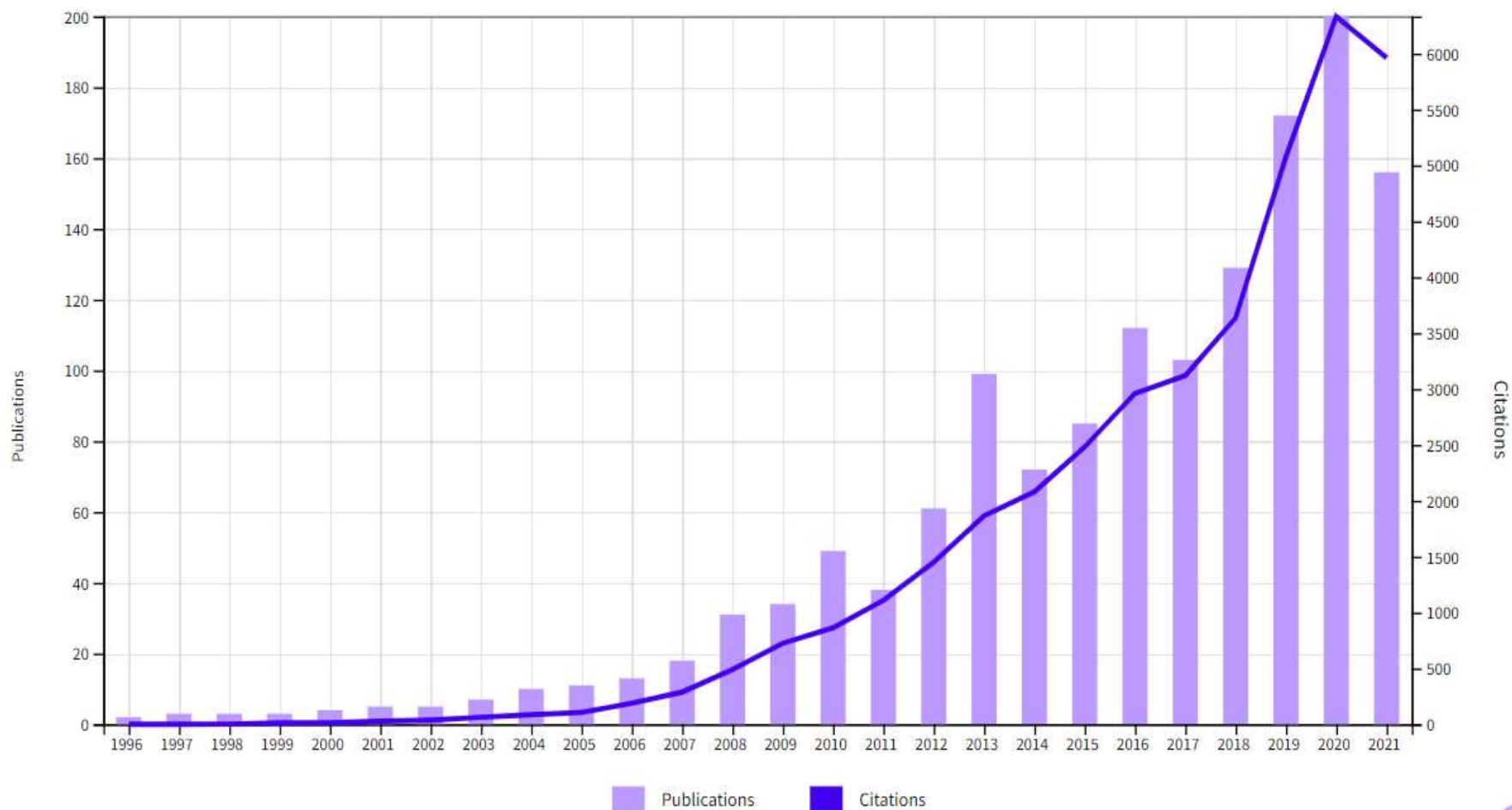
tekstilije

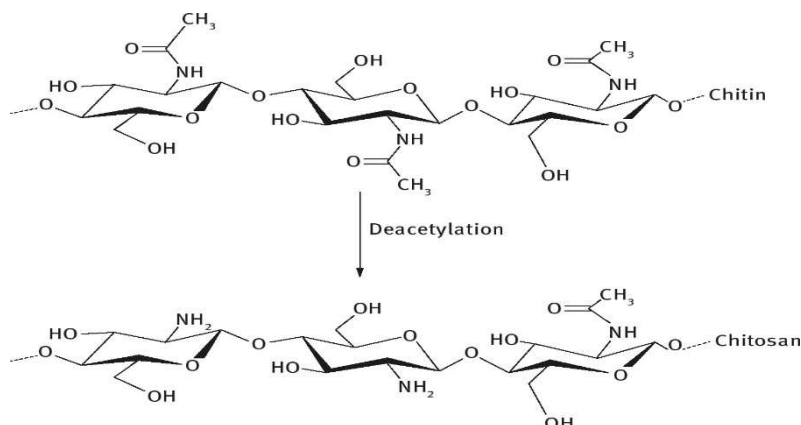
Razvoj oblog obuhvaća niz kompleksnih fizikalno-kemijskih i tehnoloških metoda, te niz provjera (antimikrobna učinkovitost, toksičnost, dermatološka istraživanja i dr.)
Kitozan- promotor kod cijeljenja rana

Primjena kitozana na tekstilu

HPROTEX

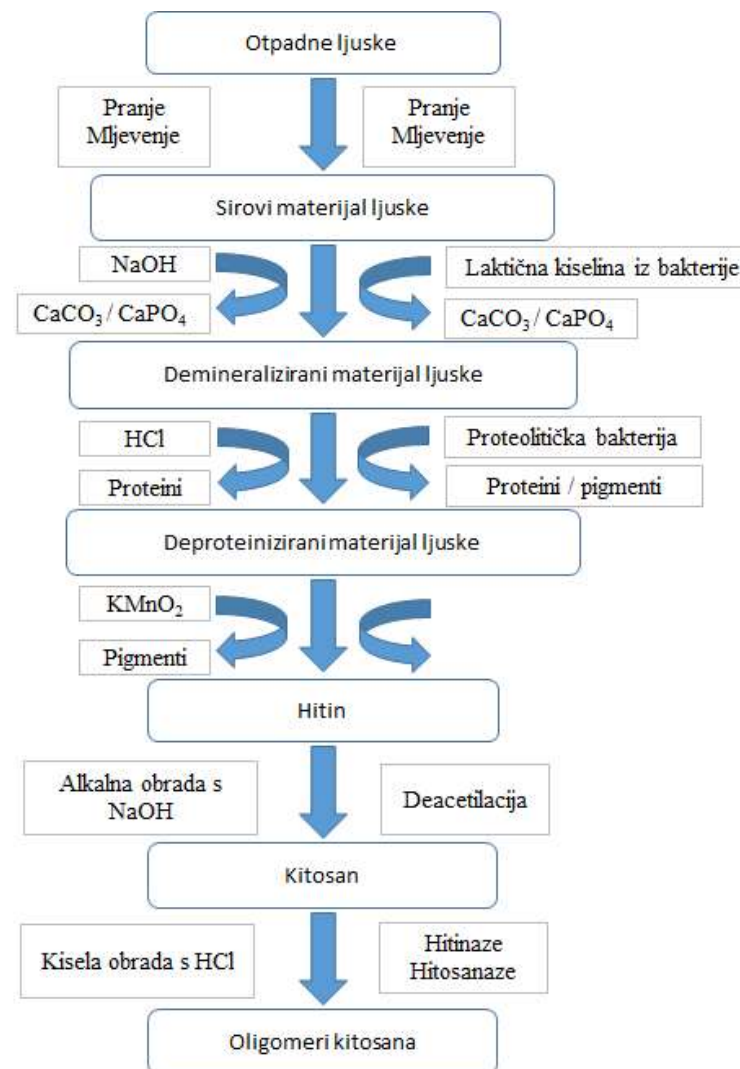

Nastaje alkalnom N-deacetilacijom hitina, visokomolekularnog polisaharida sastavljenog od β -(1,4)-D-glukozamina i N-acetil-D-glukozamina

- razlikuju se u molekularnoj masi, stupnju deacetilacije u topljivosti te viskoznosti i površinskoj napetosti otopina.
- Komercijalno kitozani molekulske mase između 10 i 100 kDa, stupnja deacetilacije između 70 % i 95 %

Kemijska metoda

Biološka metoda

Kitozan

promotor kod cijeljenja rana

Standardne tkanine 100 % pamuk WFK 10A izrađena u skladu sa DIN 53919/ISO 2267 i mješavine pamuka i poliesteru u omjeru 65/35 oznake WFK 20 A.

Obrada u džigeru

1. Mercerizacija na 25 C° , 10 pasaža kroz prvu kupelj sastava:

20 % NaOH

8 g/l Subitol MFL, CHT-Bezema

2. Implementacija kitosana na 25 °C 10 prolazaka kroz drugu kupelj sastava:

10 g/l kitosana u prahu, (Mathani Chitosan Pvt. Ltd)

pH 2,334

1 g/l Felosan NOF

65 g/l Natrijev hipofosfit monohidrat, Sigma Aldrich

70 g/l limunske kiseline, Sigma Aldrich

pH 6

Isprane vrućom vodom, hladnom vodom, te neutralizirane 0,1M octenom kiselinom te isprane do pH 7.

Sušenje na 100 C° u trajanju od 2 min , termokondenzacija na 150 C° u trajanju od 4 min na rasteznom sušioniku

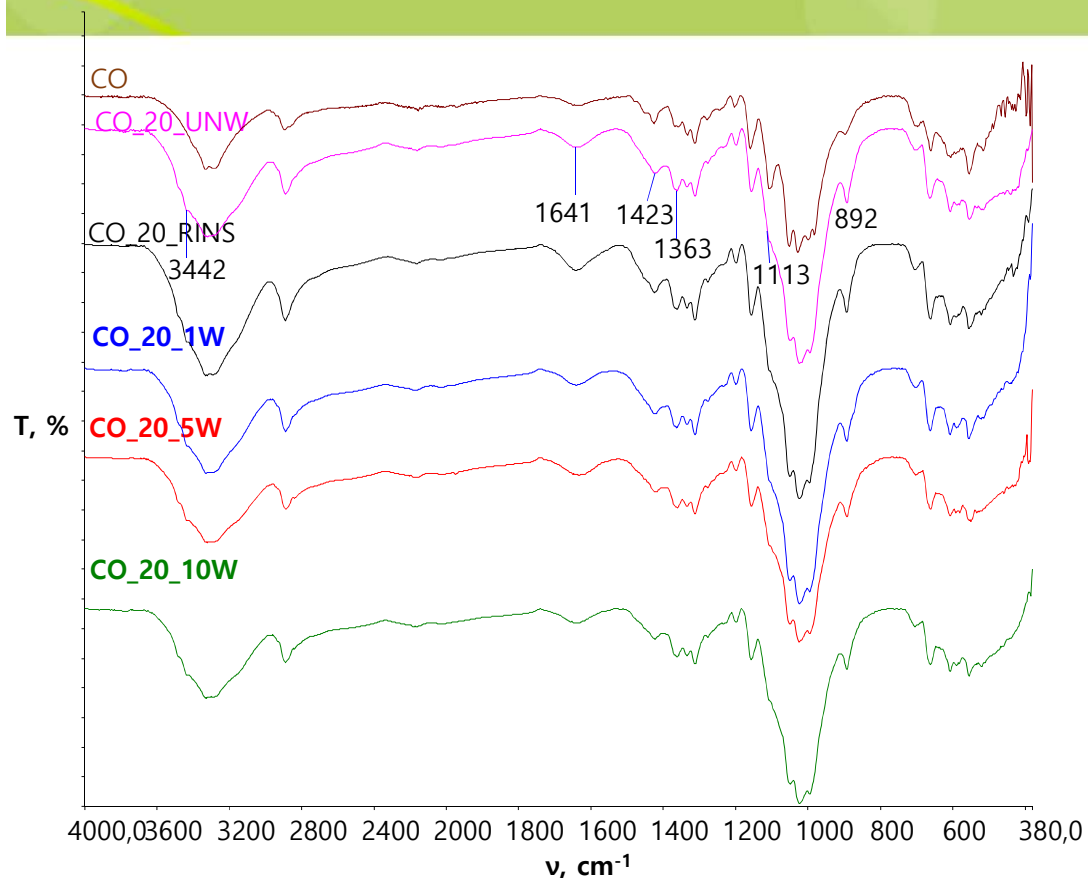
Pranje u skladu s ISO 6330 (2012): Textiles - Domestic washing and drying procedures for textile testing.

ECE deterdžent za ispitivanje postojanosti boje s fosfatima 2,5 g/L, pri 60 °C u trjanju 40 min

Kitozan, Mathani Chitosan Pvt. Ltd
Molekulska masa (Mn) 80 kDa
stupnjem deacetiliranja (DDA) 90 %

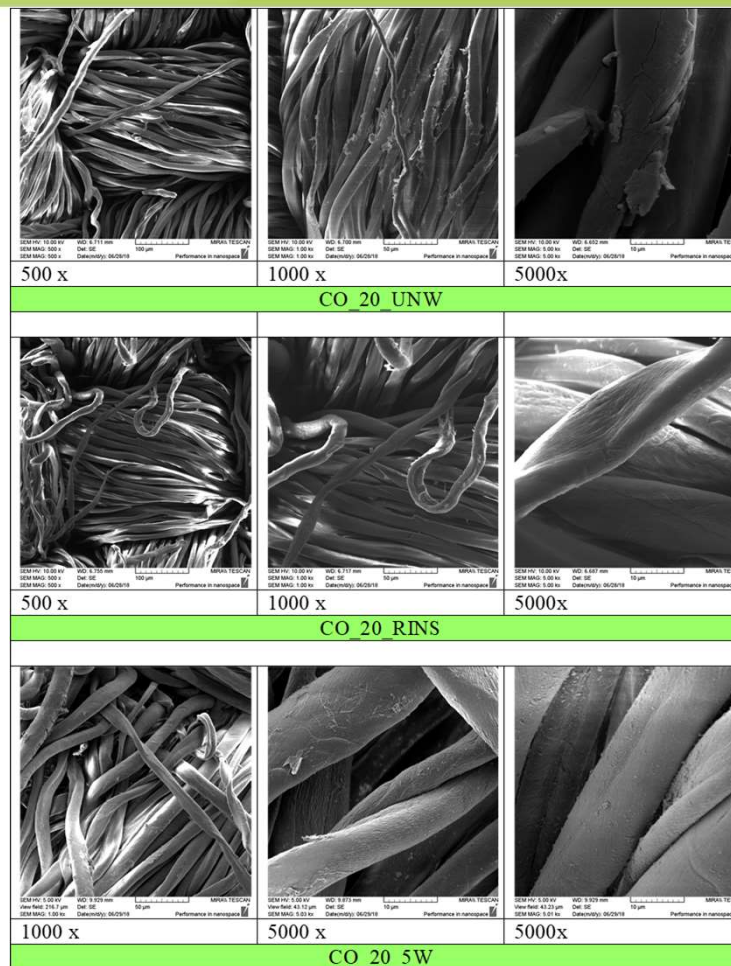
CO, PES/CO	100 % pamuk i 65% poliester/35% pamuk standardna tkanina
...20 %	Nakon obrade u 20% NaOH i kitozanu
..._RINSED	Nakon obrade ispran uzorak
..._1_WC	1 ciklus pranja
..._5_WC	5 ciklusa pranja
10 WC	10 ciklusa pranja

Rezultati fizikalno-kemijskih svojstva primjenom FTIR-ATR-a i morfologije površine uzoraka primjenom FE-SEM-a

Spektralne vrpce uzoraka predobrađenih u 20% NaOH te obrađeni s otopinom kitosana

razlika između tretiranih uzoraka u usporedbi sa standardnim neobrađenim uzorkom na valnom broju 3442 cm^{-1} zbog istežanja unutar OH grupe i amina, U području od 1423 cm^{-1} detektirana je promjena izgleda pika koja nastaje uslijed simetričnog savijanja veze CH_2 na C-6 atomu 1113 cm^{-1} asimetrično istežanje unutar COC

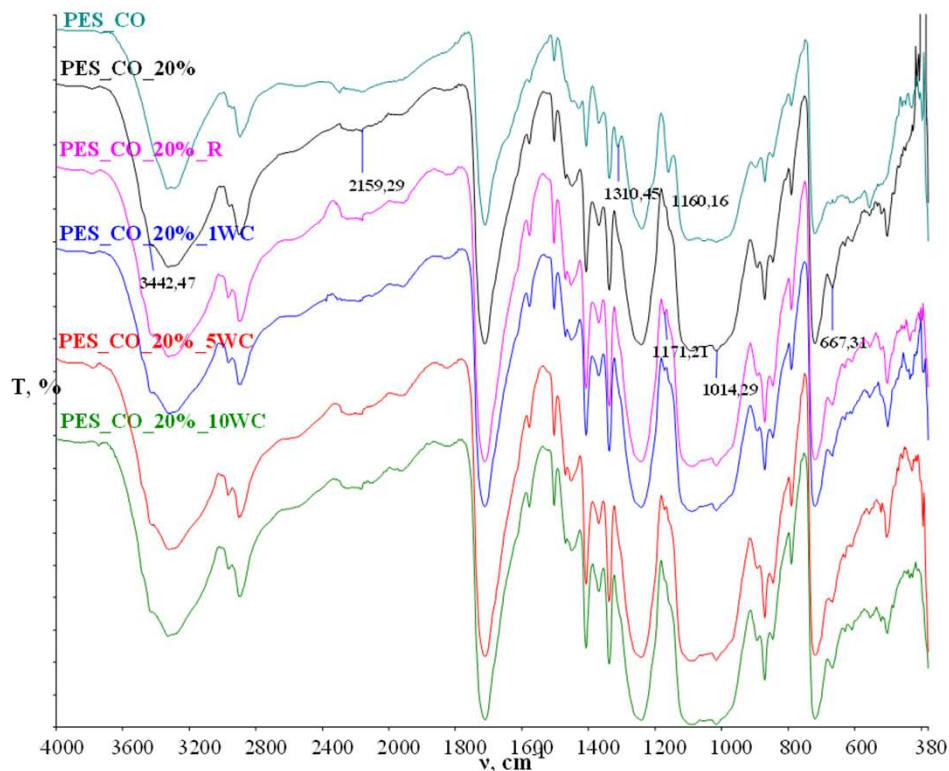
SEM slike obrađene standardne pamučne tkanine: CO_20_UNW, CO_20_RINS, CO_20_1W, CO_20_5W

HPROTEX

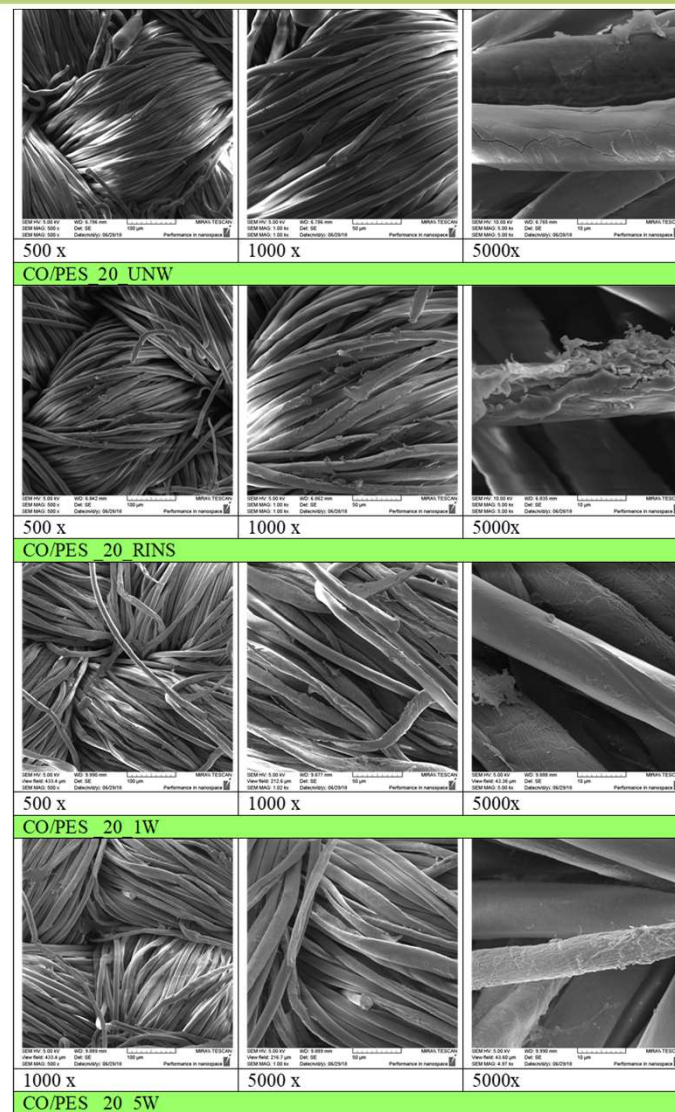
Rezultati fizikalno-kemijskih svojstva primjenom FTIR-ATR-a i morfologije površine uzoraka primjenom FE-SEM-a

Spektralne vrpce uzoraka predobrađenih u 20% NaOH te obrađeni s otopinom kitosana

pikovi na 1310 cm^{-1} (C-H mahanje) i 1160 cm^{-1} (COC asimetrično istežanje), postaju slabiji i širi najvjerojatnije zbog prekrivanja i reakcije kitozana s PES/CO tkanina.

Vrlo zanimljiva promjena vidljiva je na području od 1171 cm^{-1} (COC asimetričan istežanje) gdje vrh nakon završetka potpuno nestaje ali nakon ispiranja I ciklusa pranja pojavljuje se u vrlo malom intenzitetu što ukazuje na stalne promjene u uzorak.

SEM slike obrađene standardne pamučne tkanine: PES/CO_20_UNW, PES/CO_20_RINS, PES/CO_20_1W, PES/CO_20_5W

Rezultati

HPROTEX

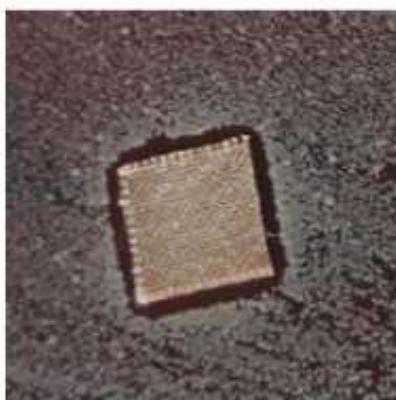

Antimikrobno djelovanje određeno je prema normi AATCC TM 147-2016, Antibacterial Activity Assessment of Textile Materials: Parallel Streak Method. Učinkovitost je određena na Gram pozitivnu bakteriju *Staphylococcus aureus* ATCC 6538 (*S. aureus*), Gram negativnu *Escherichia coli* ATCC 8739 (*E. coli*) i gljivicu *Candida albicans* ATCC 10231 (*C. albicans*).

Ocjene prema AATCC TM 147-2016

-
Bez reakcije

+
Učinkovito (stvara se zona inhibicije)

+/-
Učinkovito (nema zone inhibicije, ali niti rasta ispod tkanine)

Rezultati antimikrobne učinkovitosti

Obrada	AATCC TM 147-2016		
	S. aureus	E. coli	C. albicans
CO	-	-	-
PES/CO	-	-	-
CO-20-R	+/-	+	-
PES/CO-20-R	+	+	+
CO-20-5W	+/-	+/-	-
PES/CO-20-5W	+/-	+	+
CO-20-10W	+/-	-	-
PES/CO-20-10W	+/-	+	+

Generiranju tekstilne prašine materijala obrađenog sa kitozanom

Skлонost generiranju prašine ispitana je prema ISO 9073-10 s produljenim vremenom ispitivanja od 30 min. Prikazane su srednje vrijednosti od ukupno 5 mjerenja

HIP-CO-20	0,3 µm	0,5 µm	1 µm	5 µm	10 µm	25 µm
1W	403987,6	300941,8	234186,4	14151,0	3369,0	580,6
5W	1169951,2	840599,6	494416,4	18485,4	4346,0	685,2
10W	2156225,8	1290351,8	560287,2	18108,4	3630,2	516,6

HIP-PC-20	0,3 µm	0,5 µm	1 µm	5 µm	10 µm	25 µm
1W	21532,6	13010,8	7236,2	440,4	104,2	48,2
5W	33463,6	17416,2	8342,0	438,0	162,4	64,4
10W	48900,4	21010,4	8104,4	376,0	115,6	55,6

Uzorak	Smjer ispitivanja	Prosječna prekidna sila [N]	Prosječno prekidno istežanje [%]
CO	osnova	864	14,70
	potka	967	27,10
HIP-CO-20-R	osnova	749,3	23,50
	potka	713,0	37,30
HIP-CO-20-1W	osnova	755,7	17,78
	potka	667,3	28,60
HIP-CO-20-5W	osnova	786,3	19,40
	potka	763,3	28,00
HIP-CO-20-10W	osnova	746,3	16,50
	potka	752,0	23,90

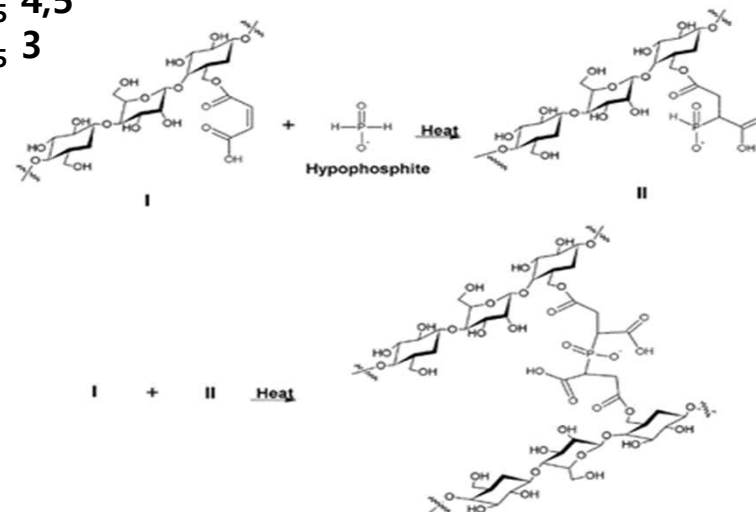
Uzorak	Smjer ispitivanja	Prosječna prekidna sila [N]	Prosječno prekidno istežanje [%]
HIP-PC-20-R	osnova	1225	17,40
	potka	1052	28,30
HIP-PC-20-1W	osnova	1016,0	22,99
	potka	915,0	40,90
HIP-PC-20-5W	osnova	996,0	18,69
	potka	853,3	35,90
HIP-PC-20-10W	osnova	1005,3	18,70
	potka	840,7	28,10

2. PRAĆENJE UTJECAJA KONCENTRACIJE POLIKARBOKSILNIH KISELINA NA USPJEŠNOST VEZIVANJA KITOSANA S CELULOZNYM I CELULOZNO POLIESTERSKIM TEKSTILNYM SUPSTRATOM

Kemijska komponenta	Količina g/ L
Maleinska kiselina, Scharla	15 i 25
Natrijev hipofosfit monohidrat, Sigma Aldrich	10
Kitosan, Mathani Chitosan Pvt. Ltd	15
Sredstvo za kvašenje NF-9	2

pH₁₅ 4,5
pH₂₅ 3

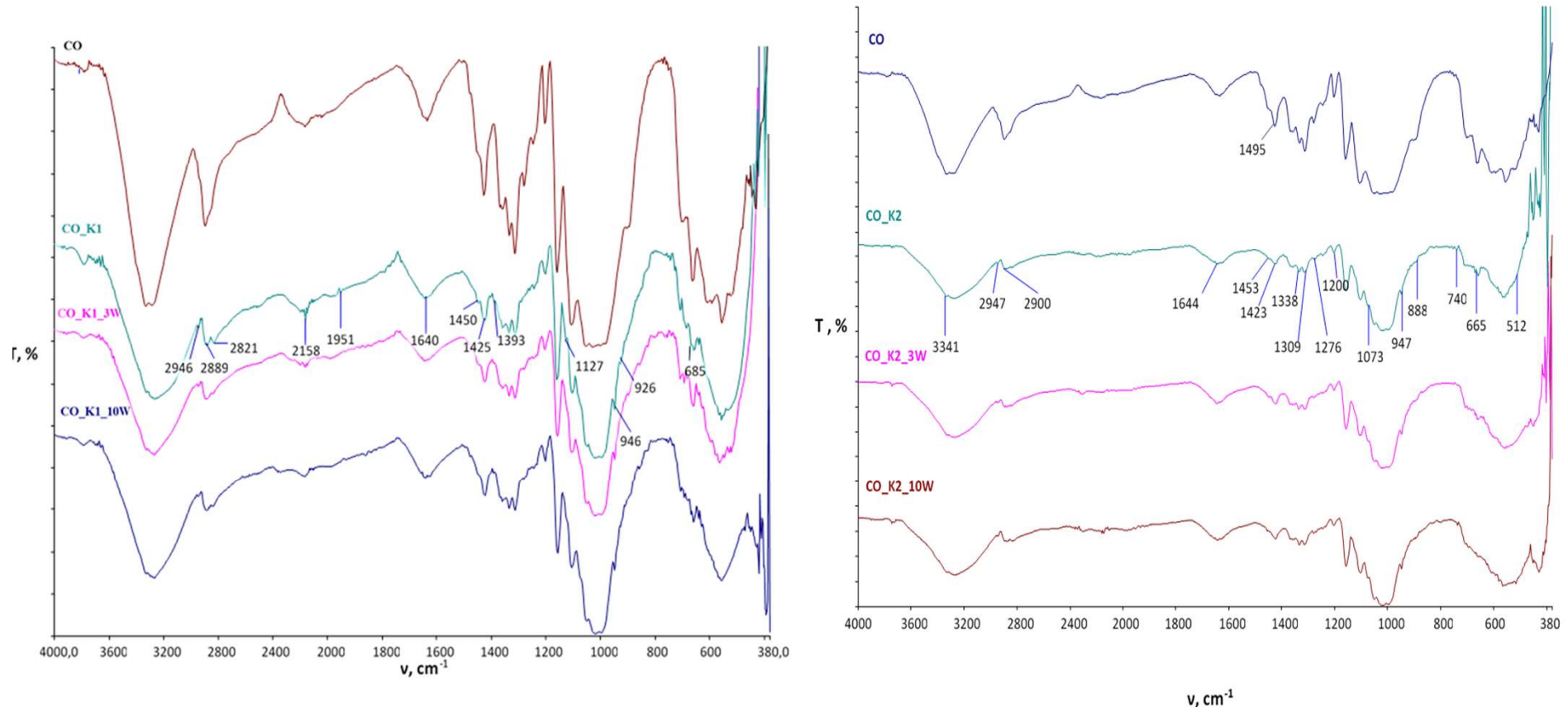

**Impregnacija Ec=100 % - odležali 20 sati - 5 minuta MW
pri snazi od 80 W, cijedenje na fularu, sušeni 100 °C, 2
min i termofiksiranje 150 °C.**

Uzorak	Obrada
CO	Neobrađeni pamuk
CO_K1	Pamuk obrađen s kupelji u kojoj je 15 % MA i kitozan
CO_K1_3W	Pamuk obrađen s kupelji u kojoj je 15 % MA i kitozan, 3 ciklusa pranja
CO_K1_10W	Pamuk obrađen s kupelji u kojoj je 15 % MA i kitozan, 10 ciklusa pranja
CO_K2	Pamuk obrađen s kupelji u kojoj je 25 % MA i kitozan
CO_K2_3W	Pamuk obrađen s kupelji u kojoj je 25 % MA i kitozan, 3 ciklusa pranja
CO_K2_10W	Pamuk obrađen s kupelji u kojoj je 25 % MA i kitozan, 10 ciklusa pranja

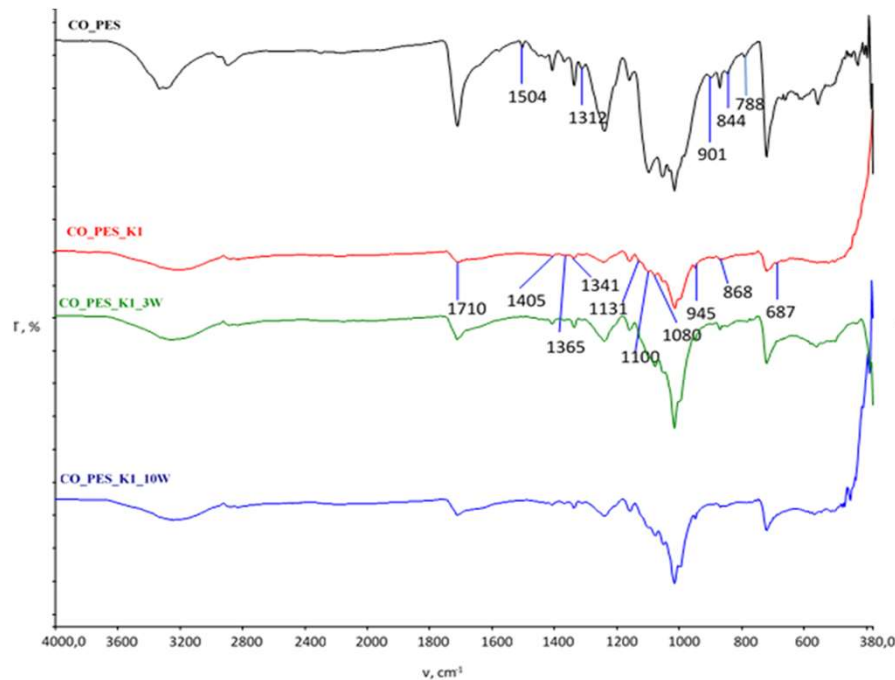
Spektralne krivulje pamuka obrađenog s 15 i 25 % MA i kitozanom u usporedbi s neobrađenom tkaninom

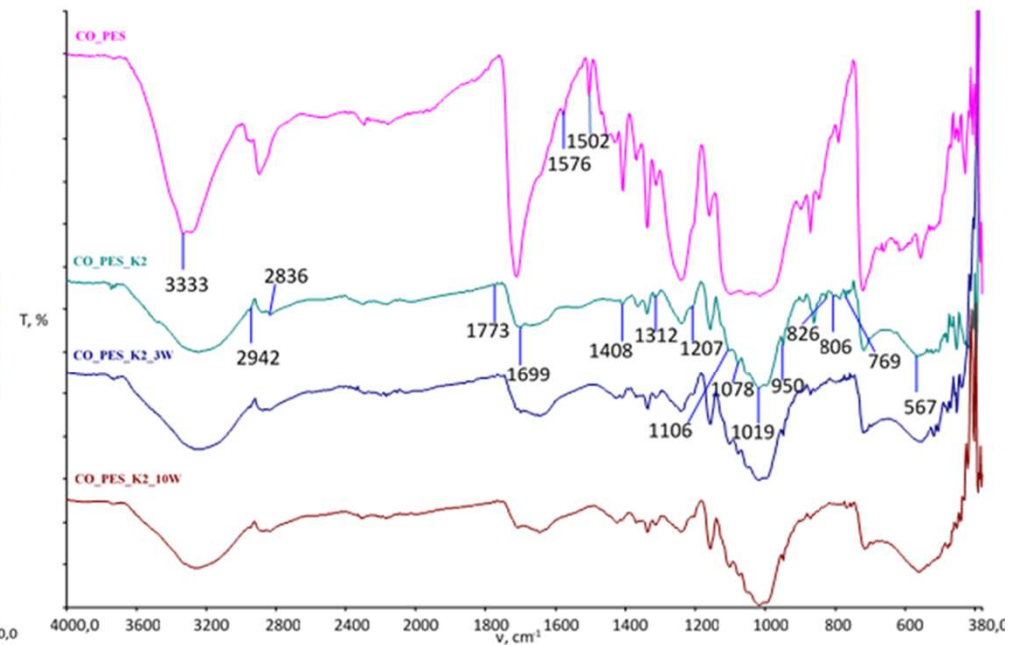
- ~ 3340 cm^{-1} ukazuju na $-\text{OH}$ istežanje koje prekriva N-H istežanje u istom području
- ~ 1640, 1340, 1309 cm^{-1} - Istežanje C=O veze koje ukazuju na zaostale N-acetilne skupine
- ~ 1450 cm^{-1} - vidljiv je pik nastao uslijed istežanja unutar CH_2 skupine
- ~ 1425 cm^{-1} i 1393 cm^{-1} uz CH_2 prisutne i CH_3 skupine
- ~ 950 cm^{-1} predstavlja vezanje P-O skupine na trimetilnu skupinu koja može biti prisutna u strukturi hitina

Spektralne krivulje PES/pamuka obrađenog s 15 (a) i 25 % (b) MA i kitozanom u usporedbi s neobrađenom tkaninom

a

b

CO/PES 1710 cm^{-1} vidljiv je oštar pik koji odgovara vibraciji unutar esterskih veza

K2, došlo je do pojava pika na valnom broju 1699 cm^{-1} koji ukazuje na C = O istežanje amida I prisutnih u kitosanu
1341 cm^{-1} C=O istežanje - potvrđuje zaostale N-acetilne skupine koje su prisutne i kod neobrađene tkanine pri valnom broju 1312 cm^{-1} .

Pri valnim brojevima 1131 cm^{-1} i 1100 cm^{-1} dolazi do vibracije -C-O-C-.

Pik na 1080 cm^{-1} i 687 cm^{-1} ukazuje na istežanje C-O veze

Pik na 1405 cm^{-1} ukazuje na istežanje N-H veze.

CH₂ asimetrično istežanje vidljiva je na valnom broju 1365 cm^{-1} dok je C-H vidljiva na 868 cm^{-1} kod obrađenog uzorka i na 788 cm^{-1} kod neobrađenog.

Antimikrobna svojstva pamuka obrađenog s 15 i 25 % MA i kitozanom u usporedbi s neobrađenom tkaninom (prema normi AATCC TM 147-2016)

Uzorak	Staphylococcus aureus	Escherichia coli	Candida albicans
CO_K1	-	-	+/-
CO_K1_3W	-	-	+/-
CO_K1_10W	-	-	+/-
CO_K2	-	-	+/-
CO_K2_3W	-	-	+/-
CO_K2_10W	-	-	+/-
CO_PES_K1	-	-	+/-
CO_PES_K1_3W	-	-	+/-
CO_PES_K1_10W	-	-	+/-
CO_PES_K2	-	-	+/-
CO_PES_K2_3W	-	-	-
CO_PES_K2_10W	-	-	+/-

Vidljivost projekta i diseminacija

1. Flinčec Grgac, Sandra; Tarbuk, Anita; Dekanić, Tihana; Sujka, Witold; Draczyński, Zbigniew, The Chitosan Implementation into Cotton and Polyester/Cotton Blend Fabrics // *Materials*, 13 (2020), 7; 1616, 18 doi:10.3390/ma13071616
2. Flinčec Grgac, Sandra; Biruš, Tea-Dora; Tarbuk, Anita; Malinar, Rajna; Draczyński, Zbigniew
The influence of maleic acid concentration on the binding of chitosan with cotton cellulose // *Textile Science and Economy Chinese-Croatian Forum Book of Proceedings / Petrak, Slavenka (ur.)*. Zagreb: University of Zagreb Faculty of Textile Technology, 2020. str. 51-55 (ostalo, međunarodna recenzija, cjeloviti rad (in extenso), znanstveni)
3. Wasko, Joanna; Fraczyk, Justyna; Becht, Angelika; Kaminski, Zbigniew; Flinčec Grgac, Sandra; Tarbuk, Anita; Kaminska, Marta; Dudek, Mariusz; Gliscinska, Eulalia; Draczynski, Zbigniew; Kolesinska, Beata
Conjugates of Chitosan and Calcium Alginate with Oligoproline and Oligohydroxyproline Derivatives for Potential Use in Regenerative Medicine // *Materials*, 13 (2020), 14; 3079, 29 doi:10.3390/ma13143079 (međunarodna recenzija, članak, znanstveni)
4. Flinčec Grgac, Sandra; Dekanić, Tihana; Kiepiela, Patryk; Sujka, Witold; Tarbuk, Anita; Draczyński, Zbigniew
THE CHITOSAN IMPLEMENTATION INTO COTTON/POLYESTER BLENDED FABRIC // *10th Central European Conference Fibre Grade Polymers, Chemical Fibres and Special Textiles - PROGRAMME (CD-ROM) / Krucińska, Izabella (ur.)*.
Lodz: Lodz University of Technology, 2019. Session 1 - 6., 2 (predavanje, međunarodna recenzija, prošireni sažetak, znanstveni)

Vidljivost projekta i diseminacija

5. Flinčec Grgac, Sandra; Malinar, Rajna; Inić, Sara: Generiranje tekstilne prašine s celuloznog materijala obrađenog limunskom kiselinom, 7. Međunarodni stručno-znanstveni skup "Zaštita na radu i zaštita zdravlja" ZBORNIK RADOVA Kirin, Snježana (ur.). Karlovac: Veleučilište u Karlovcu, 2018. str. 470-475 (predavanje, međunarodna recenzija, cjeloviti rad (in extenso), znanstveni)

6. Malinar, Rajna; Flinčec Grgac, Sandra; Tarbuk, Anita; Brkić, Branka: UTJECAJ PROCESA ODRŽAVANJA BOLNIČKIH TEKSTILIJA NA GENERIRANJE TEKSTILNE PRAŠINE, 7. Međunarodni stručno-znanstveni skup "Zaštita na radu i zaštita zdravlja" ZBORNIK RADOVA Kirin, Snježana (ur.). Karlovac: Veleučilište u Karlovcu, 2018. str. 502-506 (predavanje, međunarodna recenzija, cjeloviti rad (in extenso), znanstveni)

7. Brnada, Snježana; Malinar, Rajna; Dekanić, Tihana; Flinčec Grgac, Sandra: Influence of textile care processes on the mechanical properties of the woven fabric // Autex 2019 19th World Textile Conference, Ghent, Belgija, 2019. 1-3

8. Malinar, Rajna; Flinčec Grgac, Sandra, Textile dust generation from cotton and cotton/polyester blend fabrics // Textile Science and Economy Chinese-Croatian Forum Book of Proceedings / Petrak, Slavenka (ur.). Zagreb: University of Zagreb Faculty of Textile Technology, 2020. str. 271-274 (predavanje, međunarodna recenzija, cjeloviti rad)

Rad je osvojio nagradu za najuspješniji znanstveno-istraživački rad iz područja tekstila u 2018. godini za mlade i istraživače Tekstilno-tehnološkog fakulteta.

ZAVRŠNI I DIPLOMSKI RADOVI

- Krepila, Patryk: Chitosan implementation into cotton/polyester fabric / završni rad - preddiplomski studij, Zagreb : Faculty of Material Technologies and Textile Design, 30.01. 2019, 50 str. Voditelj: Draczyński, Zbigniew ; Tarbuk, Anita.
- Laura Odak: Promjena topografske strukture tkanine uzrokovana utjecajem procesa pranja, završni rad - preddiplomski studij, 2019., Tekstilno-tehnološki fakultet, Zagreb
- Tesla, Tea: Kapsuliranje kitozana eteričnim uljem uz praćenje utjecaja hidrotermalne sinteze na njegovo vezivanje s celulozom, 2020., diplomski rad, diplomski, Tekstilno-tehnološki fakultet, Zagreb
- Crnac, Hrvoje: tjecaj luženja pamučne tkanine na vezivanje kitosana, 2019., diplomski rad, preddiplomski, Tekstilno-tehnološki fakultet, Zagreb
- Milčić, Valentina: Praćenje utjecaja procesa luženja na uspješnost vezivanja kitosana posredstvom 2, 3-dihidroksi butandionske kiseline na celulozni i celuloza poliesterski tekstilni supstrat, 2019., diplomski rad, diplomski, Tekstilno-tehnološki fakultet, Zagreb
- Biruš, Tea-Dora: Praćenje utjecaja koncentracije polikarboksilnih kiselina na uspješnost vezivanja kitosana s celuloznim i celulozno poliesterskim tekstilnim supstratom, 2019., diplomski rad, diplomski, Tekstilno-tehnološki fakultet, Zagreb

Hvala !

sfincec@ttf.unizg.hr

https://hprotex.online/?page_id=404&lang=en

**Ovaj rad je sufinancirala Hrvatska zaklada za znanost projektom
UIP-2017-05-8780 Bolničke zaštitne tekstilije.**

**Autori zahvaljuju tvornici Tricomed Łódź, Poljska i Mr. Witold SUJKA
na doniranom kitozanu**